

Könyvtárosok a fiatal olvasókról és a nem olvasó fiatalokról. (Szerk. Károlyi Ágnes) [Közread. az] Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Ifjúsági Könyvtárosok Szekciója. Bp. OSZK–KMK, 1983. 157 p.

A kötet a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Ifjúsági Könyvtárosok Szekciója 1981-ben meghirdetett pályázatára érkezett pályaművekből ad válogatást. A közölt tanulmányok egyetemisták, középiskolások, szakmunkástanulók körében végzett vizsgálatokról számolnak be.

Frick Mária: Egyetemi hallgatók olvasási kultúrája c. (első díjjal kitüntetett munkája) egyetemi hallgatók szabadidős olvasási szokásait vizsgálja *Szentirmai* László korábbi

kutatásainak kérdőívei alapján. (Csak dicsérhetjük az azonos szakterületen dolgozó kutatók ilyenfajta együttműködését.) Mintája fő kategóriái a nem kötelező szakirodalom, az ismeretterjesztő irodalom, a szépirodalom (ez utóbbit további csoportosításban is szerepelteti). Az adatokat sokféle szempont szerint elemzi (tartalmi, műfaji megoszlás, az irodalmi ízlés, az olvasást ösztönző és gátló tényezők, olvasótípusok), mégpedig oly módon, hogy a szerző a vonatkozó szakirodalomban alkalmazott fogalmakat, kategóriákat használja fel. Statisztikákkal alátámasztott biztató következtetései mellett érdemes lenne további vizsgálat tárgyává tennie a számszerűen ugyan kevés, de mélyebb okokra utaló negatív tendenciákat (például a lektűrök magas százaléka az olvasmányokon belül, vagy a nem kötelező szakirodalom olvasásának alacsony aránya).

Eberhardt Csabáné a pályázaton dicséretben részesített tanulmányából, Az egyetemi hallgatók tájékozódási szokásainak vizsgálata, nyilvánvalóvá válnak a szakirodalmi forráskutatás oktatásának hiányosságai, illetve a vonatkozó oktatásmódszertan kidolgozásának szükségessége. A könyvtári ismeretek fokozatos, több szakaszban való elsajátításának alapelveivel, amelyet a szerző fontosnak tart, egyetértünk, de tudnunk kell azt is, hogy ma már a könyvtárban való tájékozódás tudnivalóival tantervi követelményként az általános iskola harmadik osztályától kezdve találkoznak a tanulók, s a betűrendes és a szakkatalógusban való eligazodás az ötödik osztály tantervében szerepel. (Természetesen a helyi iskolai könyvtárak állapotának függvénye, hogy a tantervi követelmények teljesíthetők-e vagy sem.) Az egyetemi könyvtár betűrendes katalógusa nyilván jóval bonyolultabb műszer, mint egy iskolai vagy kis közművelődési könyvtaré, a hallgatók könyvtárhasználatának oktatásában mégis előbb-utóbb törekedni lehet és kell a korábbi lépcsőfokokon szerzett ismeretekre.

Zsoldosné Cselényi Györgyi díjazott művét, Itt és most. Könyv- és könyvtárhasználatra nevelés a nyíregyházi Kölcsey Ferenc Gimnázium és Szakközépiskolában, minden

gyakorló könyvtáros haszonnal forgathatja. Miután a szerző bemutatja a könyvtár - siralmasnak nevezhető - adottságait, beszámol a több éve folyó munkájáról. A tárgyyszerű leírás önmagáért beszél. Mindaz, amit a könyvtári tárgy szakórákról (minden év elején, minden osztályban egy könyvtárhasználatra orientált magyaróra!), az osztályfőnöki órák keretében a Megyei Könyvtárban tett látogatásokról, az osztálykönyvtárosi hálózat munkájáról elmond, helyettesít statisztikát, felmérést, elemzést. Az a magas színvonalú munka, amely az írás tényszerű soraiból élénk tárul, lelkesedést kelt, biztatást ad a hasonló (vagy még mostohább) körülmények között dolgozóknak.

Szelei Béla, Szakközépiskolás tanulók könyvtárhasználati szokásai c. munkája közérdeklődésre nemigen tarthat számot.

Szekely Palma dolgozata szintén szakközépiskolai könyvtári munkáról számol be. Érdekes írásában szívesen olvastuk volna egy-egy terület (például könyvtárhasználat a tanítási órákon) részletesebb elemzését. Valószínű, hogy a szerző nem akart elveszni a részletekben, így viszont úgy tűnik, mintha kissé távolról szemlélné saját munkáját. A hasonló funkciójú könyvtáraknak mégis például szolgálhat az egyes évfolyamokkal végzett tervszerű munka, amelyről a szerző beszámol.

Szaktanulók, fiatal munkások a könyv harmadik ciklusának címe. *Szabó Tiborné* díjazott pályaműve az iskolai könyvtár felől közelít a témához. Röviden, nagyon lényegre törően vázolja a múltat, a könyvtárrá alakulás folyamatát, amíg a tiszteletdíjas, majd órakedvezményes könyvtárosokat főállású könyvtáros váltotta fel, akinek nyakába szakadt, s több évre munkát adott az utólagos selejtezés, feldolgozás, tudatos állománykialakítás. Sok intézmény kénytelen hasonló utat végigjárni. A mintegy 1800 szaktanuló könyvtárhasználatát négy szempont alapján elemzi (tanulmányi munka, szabadidős tevékenységek, családi háttér, iskolai tantervek), statisztikákkal, sokoldalú háttérbemutatóval. A szaktanulók rossz olvasási készségéről ismét megdöbbentő adatokat kapunk. A növekvő életkorral párhuzamosan csökken az olvasási kedv (ez általános gyerekkönyvtári tapasztalat is). Okainak feltárásához több fontos adalékot szolgáltat Szabóné. Szociológusokra, tankönyvírókra, oktatásméleti szakemberekre vár a további feladat: a sokfelől érkező, egybehangzó tényeket tudomásul venni, s a változáshoz vezető út módzatait, elemeit kidolgozni.

A szaktanulók iskolai és munkakörülményeit vizsgálta a tapolcai Városi Könyvtárban *Farkas Mihályné*. Iskolai könyvtár hiányában a Városi Könyvtár látja el évek óta ezt a feladatot is, ők szolgáltatnak az egyik szaktanulóképző intézet diákjai számára. A közismerten lehangoló képet erősíti a cikkben említett néhány adat (például az ipari szaktanulóképző intézet első osztályában a magyar irodalomórák száma 13); úgy tűnik, a tantervek módosítása, illetve a körülmények javítása (iskolai könyvtár létesítése főállású könyvtárossal) nélkül a könyvtáros legfeljebb csak próbálkozhat. . .

Draveczné Nozdroviczky Ilona beszámolója viszont azt a helyzetet elemzi, amikor a külső körülmények ugyan adottak az "olvasóvá neveléshez", azonban a tantervi követelmények nem igénylik a könyvekkel végzett önálló munkát, s harmadévre az addigi könyvtári tag tanulók is leszoknak a könyvtárhasználatról.

Vitézné Bárány Éva, Fialatok könyvtári ellátása című dolgozata gyakorló közművelődési könyvtárosok számára adhat hasznos ötleteket. A szaktanulók egész évi

rendezvényeiről nyújt áttekintést. Jó lenne azonban tudni, hogy a folyamatosan, több évig könyvtári tag tanulók milyen arányban, mennyi időn keresztül és milyen intenzitással veszik igénybe a könyvtár különféle szolgáltatásait. Érdeemes lenne azt is tudni, hogy a könyvtárat rendszeresen (a tanulóévek alatt folyamatosan, esetleg csoportosan is) látogató tanulók az iskola elvégzése után is tagjai maradnak-e az adott közművelődési könyvtárnak. A könyvtári munka eredményességét igen nehéz leméni, egyik módja lehetne e vizsgálat.

Wald Gáspárné dicséretben részesített dolgozata, *Mérlegen: mit tett egy közművelődési könyvtár az ifjúságért? hat év színvonalas eredményes munkájának értékelése*. Saját munkájáról számol be, a sorok mögött megmutatkozó igényesség önmagáért beszél. Az iskolákkal, a dolgozó fiatalokkal kiépített kapcsolat, a klubról szóló beszámoló, a rendezvények bemutatása az olvasóban azt a meggyőződést erősíti, hogy a mohácsi könyvtáros "lámpása" városának.

Havas Judit díjazott pályaműve, *Széljegyzet egy könyvtári klubról, többéves munka folyamatát, elemeit, célját fogja át*. Jó lenne, ha minden, ifjú olvasókkal foglalkozó könyvtáros kezébe kerülne a tanulmány, mert kipróbált, jó módszereket vehetnek át a kollégák a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 44. számú fiókja gyakorlatából.

Mozgalmak, pályázatok futnak országsszerte évről-évre, mindezek az olvasók tájékozódását, aktivitását, emberré formálását célozzák. Saját könyvtárában azonban minden egyes könyvtáros a maga útját járja, legyen szó olvasómozgalomba való bekapcsolódásról, művelődési kör, könyvbarát klub életre hívásáról, előadássorozat szervezéséről. Nem is szabad központilag előírni az egyes könyvtárak (könyvtártípusok) éves programját. A kötetet olvasva mégis az a benyomásom, hogy elméleti és gyakorlati szakemberek közös erőfeszítésével, központilag kellene megoldani néhány olyan, főként módszertani problémát, amelyekkel egy-egy könyvtáros a maga területén, a mindennapi munkája során kénytelen egyedül megbirkózni. Csak példát sorolok erre: szakorák tartása a könyvtárban (ki tartsa az órát: a könyvtáros-e vagy a szaktanár?); a szakmunkásképző intézetek könyvtári ellátása; az iskolai és a közművelődési könyvtári feladatok tervszerű összehangolása. Sok szó esik ezekről, de a megnyugtató megoldások késlekednek. Ha a következő pályázatra beérkező pályaművek ezekre a kérdésekre keresnek megoldást, érdemesek lesznek arra, hogy közkinccsé tegyék őket.

SARLÓS Vera

**A comprehensive abstracting service in
library and information science**

Library and Information Science Abstracts

- **international scope and unrivalled coverage**
LISA provides English-language abstracts of material in over thirty languages. Its serial coverage is unrivalled; 550 titles from 60 countries are regularly included and new titles are frequently added.
- **rapidly expanding service which keeps pace with developments**
LISA is now available monthly to provide a faster-breaking service which keeps the user informed of the rapid changes in this field. The number of abstracts included has increased by more than 50% in two years.
- **extensive range of non-serial works**
including US Government Reports (provided by the National Technical Information Service), theses, conference proceedings and monographs.
- **wide subject span**
from special collections and union catalogues to word processing and videotex, publishing and reprography.
- **full name and subject indexes provided in each issue**
abstracts are chain-indexed to facilitate highly specific subject searches
- **available in magnetic tape, on-line and in conventional hard-copy format**
Twelve monthly issues and annual index

**Subscription: UK £134.00 Overseas (excluding North America) £160.00
North America US\$296.00**

**For free specimen copy, write to Sales Department, Library Association
Publishing, 7 Ridgmount Street, London WC1E 7AE, England.**

Ára: 30,— Ft